

FACULTATEA DE TEOLOGIE, LITERE, ISTORIE ȘI ARTE

**CENTRUL DE CERCETĂRI ASUPRA IMAGINARULUI. TEXT, DISCURS,
COMUNICARE. *IMAGINES***

CENTRUL DE REUȘITĂ UNIVERSITARĂ

UNIVERSITATEA DIN PITEȘTI

în colaborare cu

AGENCE UNIVERSITAIRE DE LA FRANCOPHONIE (AUF)

și

ALBANIAN SOCIETY FOR THE STUDY OF ENGLISH (ASSE)

organizează în perioada **22-23 octombrie 2021**

Conferința internațională anuală

***LIMBA ȘI LITERATURA – REPERE IDENTITARE ÎN CONTEXT
EUROPEAN***

Tema propusă anul acesta:

Percepții caleidoscopice asupra lumii

De-a lungul timpului, concepțiile despre lume s-au schimbat, au apărut noi perspective, ceea ce a dus, adesea, la nașterea unor controverse. Dacă facem un recurs rapid la ideile despre cum a apărut lumea – înțelegem ca realul căruia și noi îi aparținem –, putem găsi trei concepții fundamentale: o concepție idealistă, conform căreia lumea a apărut din voința divină și dintr-o idee preexistentă; o concepție materialistă, care spune că lumea s-a născut dintr-un haos dominat de jocul orb și dezorganizat al atomilor; în sfârșit, o concepție organizațională, din a cărei perspectivă lumea a apărut ca un tot organizat, încă de la început.

Dacă prima concepție se revendică de la gândirea creștină și cea de-a doua de la cea arhaică/mitică, a treia concepție a fost teoretizată destul de târziu, în primele decenii ale

secolului XX. Ludwig von Bertalanffy¹, de exemplu, vorbește pentru prima dată, în anul 1937, de o *sistemologie generală*; ulterior, o echipă de cercetători de la Universitatea din Chicago întreprinde un proiect de cercetare care avea la bază ideea că există principii, modele și legi sistemice, aplicabile tuturor domeniilor științifice.

Oricum, oricare ar fi fost concepția teoretizată despre lume de-a lungul vremurilor, oamenii au perceput întotdeauna realul din care și ei fac parte ca pe un tot organizat și ierarhizat, și nu ca pe un monolit imuabil, fix, înțepenit. Leșită din Haosul primordial, lumea este suma articulată a tuturor părților care o compun și care se organizează după o logică precisă, evidentă. Mai mult chiar, lumea evoluează, iar, în timpul acestei evoluții, se schimbă ierarhiile, tot așa cum se schimbă locul și modul de interacțiune între unitățile minimale care o compun.

Chiar dacă teoriile despre lumea-sistem au apărut, într-un mod structurat, destul de târziu, conștiința acestei structuralități a existat dintotdeauna. Deistul Voltaire exprima acest gând într-un mod metaforic atunci când afirma: „Nu mă pot gândi că această orologiu există fără să existe și un orologier”². Mai târziu, Pierre Teilhard de Chardin, om al bisericii, apără ideea unei cosmogeneze și a unei abordări sistemice a realității. Pentru el, așadar, lumea este un caleidoscop în mișcare: „În vremuri vechi, totul părea fix și solid; acum, totul a început să alunece, în univers, chiar sub picioarele noastre: munții, continentele, Viața, materia însăși. Nu doar Lumea, în cerc, dacă o privim de foarte sus, ci o nouă lume care își schimbă încet-încet culoarea, forma și chiar conștiința. Nu mai este Cosmosul, ci cosmogeneza”³ (t.a.). Evident, trebuie menționați și structuraliștii, pentru care orice obiect studiat – limbă, text, operă de artă, mitologie, societate – este considerat un sistem în interiorul căruia unitățile minimale elementare sunt unite de relații.

Așadar, lumea nu este un monolit, ci un sistem organizat, în interiorul căruia se constituie ierarhii și unde relațiile pun în conexiune unitățile elementare; mai mult decât atât, lumea este un sistem în mișcare, un mecanism în care unitățile se deplasează pentru a crea un tot nou, o nouă lume.

Lumea este un caleidoscop, iar cel care o percepe trebuie să o simtă, să o observe și să-i sintetizeze forma/formele și structura. Același lucru este valabil și pentru producțiile omului: *limba-lume, textul-lume, opera de artă-lume*.

Între lume și limbă există o legătură de tip (inter)acțiune. Prin funcțiile lor cognitivă, comunicativă și expresivă, limbile sunt în egală măsură spațiul unui proces intelectual și produsul unor situații istorice⁴, sociopolitice etc. De fapt, elementele lumii – potențialități lingvistice latente – se pretează și, mai ales, invită la verbalizare. Aceasta este esența „Omului de cuvinte”⁵. Tot în această direcție, R. Martin spunea că: „Este nevoie de limbaj pentru a putea

¹ von Bertalanffy, Ludwig, *Théorie générale des systèmes*, Paris, Dunod, 1973. Prima ediție a fost publicată în limba engleză, cu titlul *General System Theory*, 1968

² „Mi-am răs, e drept, de Saint-Médard și de bulă / Dar despre natură am încă o idee bună / Universul mă strânge și nu pot crede cu har / Că universul este, dar nu și-un ceasornicar”. (t.a.) Voltaire, *Cabalele*
Il est vrai, j'ai raillé Saint-Médard et la bulle / Mais j'ai sur la nature encor quelque scrupule / L'univers m'embarrasse et je ne puis songer / Que cette horloge existe et qu'il n'ait d'horloger ». Voltaire, *Les Cabales*.

³ Teilhard de Chardin, Pierre, *La vision du passé*, Paris, Seuil, 1957, p. 337.

⁴ În sensul saussurian al termenului.

⁵ Sintagmă împrumutată de la Claude Hagège, autorul cărții *L'homme de paroles*.

da un corp gândului, a-l cuprinde, a-l modula, a-l edifica.”⁶ În centrul verbalizării se află procesul de percepție, care este: a) o viziune - în sens psihologic și subiectiv; b) o reprezentare - adică o conceptualizare conform unui sistem normativ prin care unui element concret i se dă o formă abstractă, un semn (sau un complex de semne); c) o recreare – întrucât nu ne reprezentăm niciodată lumea așa cum este ea în realitate. Prin funcția sa epifanică, nominarea înscrie semnul în limbă, iar acesta, la rândul său, prin relațiile de opoziție și contradicție pe care le determină, dă naștere predicatelor⁷ și capătă mai departe, în discurs, semnificații adiacente. Altfel spus, omul se înscrie în lume prin limbaj și prin limba folosită în discurs.

Raportul limbă-lume a dat naștere, de-a lungul timpului, unei viziuni caleidoscopice asupra acestui fenomen: de la faimoasa *Gramatică de la Port-Royal*, la structuralism și neostructuralism, la semantică și la numeroasele cercetări de pragmatică lingvistică și literară. Ancorată în realitățile empirice și subiective, analizarea limbii în manifestările sale frastrice/discursive ar putea oferi participanților o viziune „integrativă” asupra studiilor despre producerea-manifestarea unui anumit fapt lingvistic sau a unui anumit tip de text discutat în raport cu implicațiile extralingvistice pe care acesta le-ar presupune.

Despre *textul-lume*, Umberto Eco nota, în *Lector in fabula*, că „textul este o mașină leneșă, care cere de la cititor o curajoasă activitate de cooperare pentru a umple spațiile a ceea ce nu s-a spus sau a ceea ce s-a spus, deja rămasese, cum se spune «albe»”⁸. Astfel, apărea clară ideea textului-mecanism, format din unități minimale, legate de relații. De asemenea, se afirma răspicat rolul incontornabil al receptorului în percepția mesajului textului. Textul – ficțional, non-ficțional, istoric etc. – poate așadar fi analizat, în completitudinea sau în laconismul său, ca lume ce se lasă descoperită, ca punct de întâlnire între intențiile autorului și percepțiile cititorului.

Dacă ne gândim la *opera de artă-lume* – text literar, operă teatrală sau muzicală – receptorul acționează asemenea unui manipulator de caleidoscop⁹ și lui îi revine rolul să găsească diversele semnificații ale produsului artistic, în procesul decodării. Mai mult decât atât, extrapolând imaginea „oglinzii de vrăjitoare” din textele fantastice¹⁰ la orice text ficțional sau chiar la orice produs artistic ce reflectează ceva, în același timp percepție și reprezentare a lumii, putem reflecta asupra felului în care „realitatea” este reflectată în centrul convex al acestei oglinzi, dar și asupra modului în care razele difuzează lumina, în mișcarea lor centripetă (către „realitate”) sau centrifugă (către „realități”). În abordarea operelor de artă, al căror sens nu este unic, perspectivele pot fi multiple, plecând de la premisa că opera este formată din unități minimale de sens (artistic) pe care consumatorul le percepe, le aranjează, le

⁶ Martin, Robert, „Sur les universaux du langage”, in *Comptes rendus des séances de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres*, 158e année, N. 2, 2014. pp. 843-874. DOI : <https://doi.org/10.3406/crai.2014.95026>
www.persee.fr/doc/crai_0065-0536_2014_num_158_2_95026

⁷ În sensul logicii formale. Punând în mișcare operații de raționament logic, limbajul exprimă reprezentări cognitive.

⁸ Eco, Umberto, *Lector in fabula*, traducere de Marina Spalas, prefață de Cornel Mihai Constantinescu, București, Editura Univers, 1991, p. 49. Prima ediție a fost publicată în limba italiană, la editura Bompiani, Milano, 1979.

⁹ Cf. Maria Corti, pentru care literatura – și prin extensie, spunem noi, orice producție artistică – este un sistem. Corti, Maria, *Principi de la comunicazione letteraria*, Milano, Bompiani, 1976.

¹⁰ Fabre, Jean, *Le miroir de sorcière. Essai sur la littérature fantastique*, Paris, José Corti, 1992.

interpretează. Mai mult decât atât, din punct de vedere semiologic, raportul destinat-operă artistică se traduce prin posibilitatea operei de artă de a acumula informații, adică vieți semice, în urma diferitelor lecturi/receptări.

Fără a avea pretenția exhaustivității, tematica propusă în acest an invită la abordări plurale asupra diverselor aspecte suscitade de **percepțiile caleidoscopice asupra lumii** în limbă, în literatură, în arte, în studii culturale și în istorie.

Dezbaterile vor fi organizate pe secțiuni, gestionate de responsabilii menționați mai jos. Aceștia vor primi propunerile dumneavoastră de comunicări și vă pot oferi toate informațiile necesare:

1. Limba română. Literatură română. Literatură comparată. Didactica limbii române. Comunicare și studii culturale: Lavinia GEAMBEI (geambeilavinia@yahoo.com).

2. Limba franceză. Literatură franceză. Literaturi francofone. Studii culturale franceze. Studii culturale canadiene. Didactica limbii franceze. Traductologie – limba franceză. Limbaje de specialitate – franceză: Adriana APOSTOL (adriana.apostol@upit.ro).

3. Limba spaniolă. Literatură spaniolă. Literatură hispanoamericană. Studii culturale hispanice și hispanoamericane. Didactica limbii spaniole. Traductologie - limba spaniolă. Limbaje de specialitate – spaniolă: Diana LEFTER (diana.lefter@hotmail.com).

4. Limba engleză. Literatură engleză. Literaturi anglofone. Studii culturale britanice și americane. Didactica limbii engleze. Traductologie – limba engleză. Limbaje de specialitate – engleză: Cristina MIRON (cristinamironn@gmail.com).

5. Limba germană. Literatură germană. Studii culturale germanice. Didactica limbii germane. Traductologie – limba germană. Limbaje de specialitate – germană: Cristina MIRON (cristinamironn@gmail.com).

6. Istorie, civilizație, societate, cultură: Liliana SOARE (lilianasoare2006@yahoo.com).

7. Limbaje de specialitate (franceză, engleză, germană): Marina TOMESCU (ana_marina_tomescu@hotmail.com).

8. Artele spectacolului, muzică: Diana LEFTER (diana.lefter@hotmail.com).

CALENDARUL CONFERINȚEI

- **1 septembrie 2021** – primirea talonului de participare;
- **15 septembrie 2021** – confirmarea acceptării lucrării;
- **10 octombrie 2021** – achitarea taxei de participare;
- **22-23 octombrie 2021** – desfășurarea lucrărilor conferinței;
- **15 ianuarie 2022** – trimiterea lucrării în extenso.

NOTĂ 1: Lucrările se vor redacta în **engleză, franceză, spaniolă, germană, italiană sau portugheză**. Vor fi publicate în revista *Limba și literatura - repere identitare în context european* (indexată BDI: ErihPlus, EBSCO, CEEOL, IndexCopernicus, DOAJ etc.) lucrările acceptate de membrii comitetului de peer review. Celelalte lucrări vor fi publicate într-un volum colectiv, cu ISBN, la o editură recunoscută. Timpul alocat susținerii unei lucrări este de **15 minute**.

După acceptarea lucrărilor, autorii vor primi informații legate de cazare, precum și coordonatele bancare în vederea achitării taxei (**50 de euro** pentru participanții străini, respectiv **200 RON** pentru participanții din țară).

NOTĂ 2: În contextul actualei pandemii de COVID-19 și pentru a respecta cerințele autorităților, Comitetul de organizare nu exclude variante precum participarea online sau chiar renunțarea la desfășurarea fizică a evenimentului (cu opțiunea de publicare a lucrărilor transmise responsabililor de secțiuni până la termenul indicat în apel, însoțită de o reducere a taxei). Colegii care își vor manifesta intenția de participare prin trimiterea talonului de înscriere vor primi în timp util informații concrete în acest sens.

Pentru orice informații suplimentare, nu ezitați să ne contactați:

reperesidentitaires@yahoo.com; valentina.stinga@upit.ro.

